

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

СЕМАЛЬ НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 796.035-056.26

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОСВІТНИЦЬКО-ПРОПАГАНДИСТСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ НЕПОВНОСПРАВНИХ
ДО ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ЗАНЯТЬ**

24.00.02 – фізична культура,
фізичне виховання різних груп населення

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання та спорту

Львів – 2014

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Львівському державному університеті фізичної культури, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
ГРИБОВСЬКА Ірина Борисівна,
Львівський державний університет фізичної культури, доцент кафедри фітнесу та рекреації

Офіційні опоненти: доктор біологічних наук, професор
МАГЛЮВАНІЙ Анатолій Васильович,
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, проректор з науково-педагогічної роботи, завідувач кафедри фізичного виховання і спортивної медицини;

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
ГОРБЕНКО Олександр Володимирович,
Харківська державна академія фізичного виховання, доцент кафедри менеджменту фізичної культури

Захист відбудеться 4 липня 2014 року о 13 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.829.01 Львівського державного університету фізичної культури (79007, м. Львів, вул. Костюшка, 11).

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Львівського державного університету фізичної культури (79007, м. Львів, вул. Костюшка, 11).

Автореферат розіслано 28 травня 2014 року.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

А. С. Вовканич

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ураховуючи наявність демографічної кризи в суспільстві, яка, згідно з даними Міністерства охорони здоров'я та Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, призвела до зменшення чисельності населення країни до 45,8 мільйона у 2010 році та збільшення смертності на 30 %, одним із пріоритетних питань гуманітарної політики країни є формування здорового способу життя та збереження нації. Особливого значення ці питання набувають у роботі з неповносправними, адже, на жаль, рівень інвалідності зростає щороку.

Понад 650 мільйонів людей у світі живуть з інвалідністю, що становить у середньому 10 % населення. За даними Міністерства охорони здоров'я, в Україні проживає 3 млн осіб з особливими потребами. Держава гарантує неповносправним соціальну, медичну, психічну та фізичну реабілітацію, у тому числі засобами фізичної культури і спорту. Однак фізкультурно-реабілітаційною та спортивною роботою охоплено лише 40 тисяч інвалідів. Тому проблема залучення неповносправних до різних форм рухової активності є актуальною і сьогодні.

Наукові роботи з проблем неповносправних висвітлюють такі питання: фізична реабілітація (В. М. Мухін, А. В. Магльований, Г. П. Магльована, 1999; В. І. Завацький, 2000; М. С. Ковінько, О. С. Куц, 2002; О. М. Стасюк, 2008 та ін.); теоретико-методичні основи паралімпійського руху (А. В. Передерій, 2002; О. В. Римар, 2002; Н. Г. Байкіна, Я. В. Крет, Д. О. Силантьєв, 2002; Е. Приступа, Е. Болях, 2005; Ю. А. Бріскін, 2006 та ін.); корекційно-педагогічні основи фізичного виховання у спеціальних освітніх закладах (Л. О. Чеханюк, 1993; Р. В. Чудна, 2003; І. П. Випасняк, 2004, О. М. Лесько, 2004; Г. Г. Маланчук, 2004; І. М. Ляхова, 2005; Г. А. Єдинак, 2007 та ін.).

Формування в Україні якісно нової системи залучення населення до рухової активності – спорту для всіх як складову системи вищого порядку та здорового способу життя – дослідив М. В. Дутчак (2009). Автор зазначає, що спорт для всіх повинен ґрунтуватися на гуманістичних засадах із урахуванням інтересів та мотивів тих, хто займається руховою активністю, та на переконанні в потребі занять для збереження здоров'я й активного довголіття. Адже в українському суспільстві недооцінюються можливості рухової активності в дотриманні здорового способу життя, зміцненні здоров'я.

Підтримуємо думку, що запорукою масового залучення населення, у тому числі й неповносправних, до фізкультурно-спортивних занять є ефективна просвітницько-пропагандистська діяльність, яку можна вважати одним із сучасних і ефективних інструментів соціалізації (Т. Айян, 2008). Зазначена діяльність належить до компетенції різних організацій і установ сфери фізичного виховання і спорту, функціональних обов'язків фахівців, які обіймають керівні та інші посади в системі фізкультурного руху.

Загалом, дослідження питань пропаганди й реклами у сфері фізичного виховання і спорту розглядали окремі дослідники: С. І. Гуськов, 1994; В. Г. Осінчук, 1994; Н. Я. Тарасюк, 2003; О. М. Жданова, Л. Я. Чеховська, 2009. Також вивчалися зв'язки з громадськістю у сфері реабілітаційних послуг (О. М. Стасюк, 2009). Однак наукових досліджень із вивчення просвітницько-пропагандистської роботи керівних фізкультурних організацій, спортивних шкіл та клубів для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять не проводилося.

У зв'язку з цим, науково-методичне обґрунтування організації просвітницько-пропагандистської діяльності установ сфери фізичного виховання і спорту для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять є актуальним і соціально вагомим.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконувалася згідно зі Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006–2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 1.3.4 «Організаційно-методичні основи розвитку в Україні руху «Спорт для всіх» (номер державної реєстрації 0106U012615) та за темою 3.9 «Удосконалення наукових засад спорту для всіх, фітнесу та рекреації» на 2011–2015 рр. (номер державної реєстрації 0111U001735).

Роль автора у виконанні зазначених тем полягала у вивченні документів планування показників інформаційно-пропагандистської діяльності Закарпатського обласного центру з фізичної культури і спорту (ЗОЦФКІС) інвалідів «Інваспорт» і центрів фізичного здоров'я населення (ЦФЗН) «Спорт для всіх»; аналізі форм звітності 4.1 та 4.2 з проведення ЦФЗН «Спорт для всіх» інформаційно-пропагандистської діяльності та опитуванні директорів центрів; визначенні основних шляхів залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять; розробці організаційної моделі просвітницько-пропагандистської діяльності установ сфери фізичного виховання і спорту для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять.

Мета дослідження: удосконалення організації просвітницько-пропагандистської діяльності установ сфери фізичного виховання і спорту для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять.

Завдання дослідження:

1. Визначити зміст і місце просвітницько-пропагандистського аспекту в діяльності організацій сфери фізичного виховання і спорту.
2. Установити специфіку ціннісних орієнтацій і соціальних настанов неповносправних на фізкультурно-спортивну діяльність.
3. З'ясувати роль засобів масової інформації в пропаганді фізкультурно-спортивних занять для неповносправних.
4. Побудувати організаційну модель просвітницько-пропагандистської діяльності установ сфери фізичного виховання і спорту для залучення

неповносправних до фізкультурно-спортивних занять та встановити її ефективність.

Об'єкт дослідження: діяльність організацій сфери фізичного виховання і спорту із залучення населення до фізкультурно-спортивних занять.

Предмет дослідження: просвітницько-пропагандистська діяльність установ із залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять.

Методи дослідження. Для вирішення завдань використовувалися такі методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних наукової та методичної літератури, документальний метод, метод системного аналізу, соціологічні методи (контент-аналіз, анкетування), метод моделювання, метод експертного оцінювання, методи математичної статистики.

Наукова новизна одержаних результатів:

- уперше розроблено організаційну модель просвітницько-пропагандистської діяльності установ сфери фізичного виховання і спорту для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять;

- уперше визначено особливості планування, зміст і кількісні показники просвітницько-пропагандистської діяльності в роботі організацій, які працюють із неповносправними;

- уперше визначено роль засобів масової інформації у просвітницько-пропагандистській діяльності для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять;

- доповнено та уточнено дані про рівень фізкультурної освіченості неповносправних;

- доповнено наукові дані про основні джерела інформування неповносправних щодо можливості фізкультурно-спортивних занять;

- отримала подальший розвиток наукова інформація про шляхи підвищення ефективності просвітницько-пропагандистської діяльності фізкультурних організацій щодо залучення населення до фізкультурно-спортивних занять.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці програми інформаційно-пропагандистської діяльності організацій сфери фізичного виховання і спорту для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять; упровадженні результатів дослідження у практику Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» та в роботу обласних центрів з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт», зокрема Львівського, Закарпатського, Івано-Франківського, Київського, Чернівецького, Вінницького, Донецького, Тернопільського та Центру інвалідного спорту Волині, про що свідчать відповідні акти впровадження; доповненні новими відомостями змісту навчальних дисциплін «Адаптивне фізичне виховання» Ужгородського національного університету, Львівського державного університету фізичної культури, Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка, Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки та

«Спорт інвалідів» Хмельницького національного університету, про що свідчать відповідні акти впровадження.

Особистий внесок дисертанта полягав у визначенні напрямку, мети, завдань дослідження, обґрунтуванні теоретичного матеріалу, здійсненні аналізу отриманих даних, проведенні дослідження з вивчення просвітницько-пропагандистської діяльності установ сфери фізичного виховання і спорту для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять. Автор розробив організаційну модель з удосконалення цієї роботи. Дисертант самостійно виконав статистичну обробку отриманих результатів, написав усі розділи дисертаційної роботи та відобразив результати в 5 одноосібних публікаціях.

Апробація результатів дослідження. Основні матеріали дисертаційного дослідження було апробовано на Міжнародній науковій конференції «Молода спортивна наука України» (Львів, 2010, 2011, 2012, 2013); VII Всеукраїнській конференції з міжнародною участю «Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення» (Львів, 2010); VI Міжнародній науково-практичній конференції «Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи» (Дрогобич, 2011); XII Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура, спорт та здоров'я» (Харків, 2011); наукових конференціях професорсько-викладацького складу Львівського державного університету фізичної культури (2010–2012 рр.).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження викладено у 10 статтях, з яких 7 опубліковано у фахових виданнях України, 5 праць виконано одноосібно.

Структура та обсяг дисертаційної роботи. Дисертаційна робота складається зі змісту, переліку умовних позначень, вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Основний обсяг дисертаційної роботи становить 178 сторінок. Дисертаційна робота містить 28 ілюстрацій, 24 таблиці, 243 літературних джерела, у тому числі 29 – іноземних авторів.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження та наведено зв'язок дисертації з науковими програмами, планами й темами робіт; визначено мету, об'єкт і предмет; сформульовано завдання дослідження; описано методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено інформацію про шляхи їх апробації; конкретизовано особистий внесок дисертанта, подано структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі «**Особливості просвітницько-пропагандистської діяльності в залученні різних груп населення до рухової активності**» на основі огляду літературних джерел проаналізовано роль просвітницько-пропагандистської діяльності в залученні до рухової активності різних груп населення, зокрема неповносправних; висвітлено сучасні проблеми

залучення населення до фізкультурно-спортивних занять; розглянуто питання соціалізації неповносправних через участь у фізкультурно-спортивній діяльності.

Аналіз наукової та методичної літератури свідчить про потребу удосконалення інформаційно-просвітницької діяльності організацій сфери фізичного виховання і спорту для збільшення кількості неповносправних, залучених до фізкультурно-спортивних занять, що має вагоме соціальне значення.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** обґрунтовано систему методів дослідження, відповідних його меті й завданням, об'єкту, предмету, а також розкрито етапи наукового пошуку.

Дослідження проводилися на базі організацій та установ сфери фізичного виховання і спорту Закарпатської області, де кількість неповносправних сягає 50 тис. осіб. Однак показник їх залучення до фізкультурно-спортивних занять є незначним і становить 3500 осіб. Згідно зі статистикою Держкомстату (2010 рік), встановлено, що Закарпатська область за показником кількості інвалідів посідає 10 місце серед інших областей. У рейтингу оцінювання показників діяльності обласних центрів з фізичної культури і спорту інвалідів ЗОЦФКІС інвалідів «Інваспорт» знаходиться на 15 місці. Таким чином, стан роботи із залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять можна вважати середньостатистичним для областей України, а результати, отримані під час дослідження, – розцінювати як типові.

Загалом у дослідженні взяли участь 190 неповносправних; 38 тренерів-викладачів, які працюють із неповносправними, та 18 посадовців керівних організацій спеціальної компетенції. Як експерти були залучені 7 керівників фізкультурно-спортивних організацій Закарпатської області, які працюють з інвалідами. Стаж їхньої педагогічної діяльності з неповносправними становив від 6 до 20 років.

Дослідження проводилося трьома етапами.

На першому етапі (жовтень 2009 – вересень 2010 рр.) було проведено збір та аналіз літератури з досліджуваної проблеми; визначення завдань; аналіз документів регламентування діяльності організацій сфери фізичного виховання і спорту; встановлено особливості планування, зміст та кількісні показники просвітницько-пропагандистської діяльності організацій спеціальної компетенції, у тому числі спрямованої на залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять.

На другому етапі (жовтень 2010 – вересень 2011 рр.) було здійснено опитування керівників організацій фізкультурно-спортивного спрямування, неповносправних осіб і тренерів-викладачів, які з ними працюють; систематизовано отримані результати; відібрано експертів; розроблено організаційну модель просвітницько-пропагандистської діяльності за участю установ сфери фізичного виховання і спорту для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять.

Третій етап (жовтень 2011 – вересень 2012 рр.) передбачав визначення проектної ефективності запропонованої моделі просвітницько-пропагандистської діяльності організацій сфери фізичного виховання і спорту для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять, яка містила проведення експертного оцінювання; упровадження організаційної моделі в роботу обласних центрів з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт»; здійснення математичної обробки отриманих результатів, формулювання висновків та практичних рекомендацій; оформлення актів упровадження та оформлення дисертаційної роботи.

У третьому розділі **«Участь організацій сфери фізичної культури та спорту в просвітницько-пропагандистській діяльності»** наведено дані, які отримані в результаті вивчення проблеми з кількох позицій. Узагальнено інформацію про діяльність Українського і ЗОЦФКІС інвалідів «Інваспорт» та інших організацій сфери фізичного виховання і спорту, зокрема ЦФЗН «Спорт для всіх», як установ, які були утворені для залучення різних груп населення до занять. Проведено системний аналіз документів планування та звітності щодо діяльності з питань пропаганди та реклами. Для його проведення використовувався модифікований нами, згідно з завданнями дослідження, «Класифікатор функцій», який запропонувала О. М. Жданова.

Підтверджено наявність впливу організацій сфери фізичного виховання і спорту на процес залучення населення до регулярних фізкультурно-спортивних занять. Усі керівники організацій фізкультурно-спортивного спрямування вважають його дієвим, однак лише половина опитаних (50,0 % осіб) відзначила, що він є активним; 38,8 % – не дуже активним, лише 11,2 % респондентів назвали його пасивним.

Також вивчено думку тренерів про якість і зміст просвітницько-пропагандистської діяльності в закладах, де займаються неповносправні. Так, усі респонденти зазначили, що в організаціях наявні інформаційні матеріали, які висвітлюють роботу закладу. Вивчення недоліків показало, що, на думку 21,0 % тренерів, ними є недостатня якість оформлення матеріалів, що подаються (неяскравість, малі розміри тексту та шрифтів). Про невідале місце їх розташування наголосили 7,9 % респондентів. По 5,3 % тренерів відзначили нецікавий зміст інформації та її незрозумілість. Разом з тим більшості респондентів (60,5 %) важко було назвати недоліки, можливо, через те, що вони не звертали достатньої уваги на зазначену діяльність (рис. 1).

Для формування зацікавленості неповносправних до занять, як з'ясувалося, переважна більшість тренерів, зазвичай, наголошує на поліпшенні стану здоров'я та швидшому пристосуванні осіб з особливими потребами до умов життя (78,9 % та 73,7 % відповідно). На задоволенні їхніх потреб у спілкуванні наголошують 71,0 % респондентів – тренерів; 44,7 % опитаних переконують неповносправних у тому, що спортивні досягнення важливі для їхньої соціальної інтеграції в суспільство; 28,9 % наголошують, що фізкультурні заняття – важлива складова здорового

способу життя. Окрім того, як з'ясувалося, окремі тренери проводять бесіди про пізнання світу через рух та створення рівних умов для всіх людей.

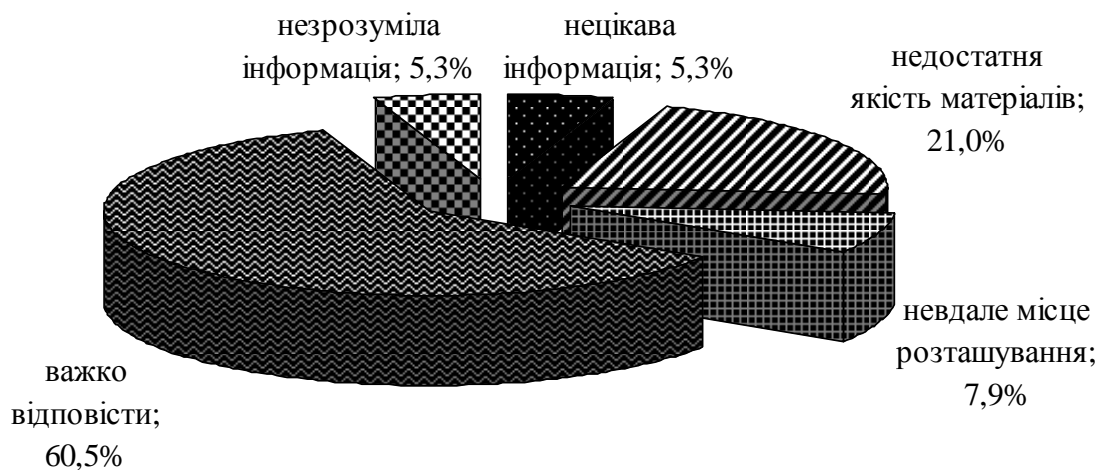

Рис. 1. Недоліки в розміщенні інформаційних матеріалів (на думку тренерів)

Серед факторів, що впливають на стійку зацікавленість неповносправних у заняттях, 84,2 % тренерів називають рівень кваліфікації тренерських кадрів. Можливість спілкування неповносправних під час занять вважає впливовою 63,2 % тренерів. Значну роль, на думку 52,6 % тренерів, відіграє позитивна інформація про заняття від осіб, які вже займаються. Така ж кількість респондентів засвідчила, що сучасне та ефективне обладнання також приваблює неповносправних до фізкультурних занять. На жаль, лише 15,8 % респондентів вважають, що наявність достатньої інформації про фізкультурно-оздоровчі та спортивні заняття сприяє залученню інвалідів до занять, а 10,5 % осіб наголошують на важливості репутації та престижі спортивного закладу.

Загалом, констатовано недостатньо активну діяльність тренерів із залучення дітей-інвалідів до занять. Разом з тим самооцінка тренерами своєї діяльності була дуже високою. Так, 81,6 % опитаних назвали свою діяльність щодо залучення інвалідів до регулярних фізкультурно-спортивних занять активною, а 18,4 % наголосили, що вона є дуже активною.

Щодо вивчення думки про достатність матеріалів, що стосуються фізкультурно-оздоровчих та спортивних занять для неповносправних, які висвітлюють засоби масової інформації (ЗМІ), то 39,5 % тренерів вважають, що їх укрій мало; 23,7 % респондентів – достатньо, а 34,2 % опитаних наголосили на недостатньому обсязі матеріалів, що висвітлюються ЗМІ; було відповісти важко 2,6 % тренерів (рис. 2).

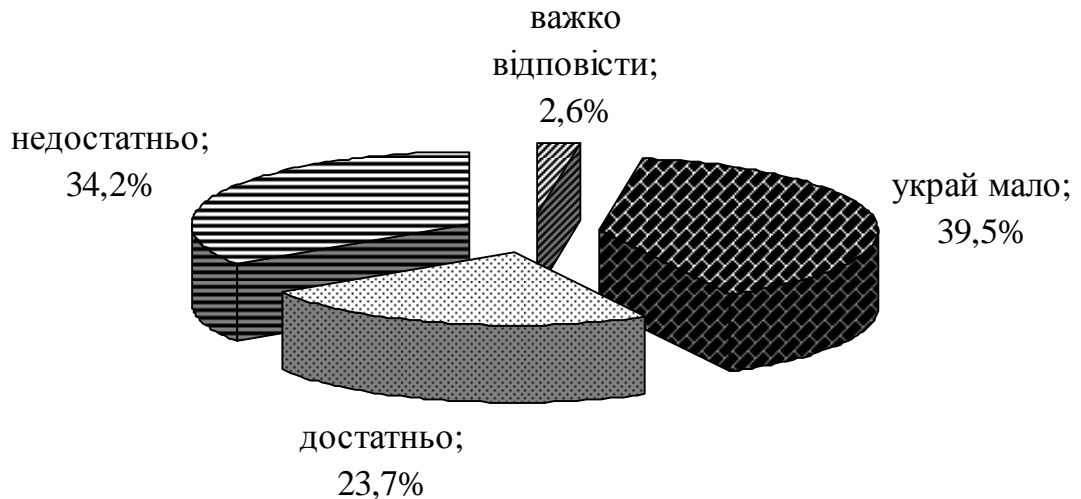

Рис. 2. Оцінювання респондентами висвітлення матеріалів, що стосуються фізкультурно-оздоровчих та спортивних занять для неповносправних у ЗМІ

Таким чином, з'ясовано, що просвітницько-пропагандистська робота має бути пріоритетною в залученні неповносправних до фізкультурно-спортивних занять. Установлено доцільність удосконалення системи інформування населення про позитивний вплив на людину оптимальної рухової активності через ЗМІ.

У четвертому розділі «Шляхи залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять» вивчено причини, які спонукали неповносправних розпочати тренування. Так, було з'ясовано, що для 41,6 % осіб вагомим був приклад їхніх друзів. Приблизно така ж кількість неповносправних (39,5 %) вбачала у фізкультурно-спортивних заняттях можливість спілкування. На запрошення працівників фізкультурно-спортивного закладу відгукнулося 31,6 % осіб, а 34,2 % неповносправних зазначили, що потребу в заняттях зумовили проблеми зі здоров'ям. Бажання поліпшити стан здоров'я мали 24,7 % респондентів, а 22,6 % – скористалися порадами батьків. Тільки 17,4 % осіб дотрималися порад лікарів; 7,4 % – відзначили користь від рухової активності; 6,3 % респондентів наголосили на соціальній адаптації і лише 1,0 % опитаних відзначили, що прагнуть до високого спортивного результату (рис. 3).

Бачимо, що думка друзів є важливою для неповносправних. Виявлена потреба неповносправних у спілкуванні дозволяє також припустити важливість таких занять для їхньої соціальної інтеграції. На нашу думку, порадам лікарів вони не приділяють належної уваги, або самих лікарів не інформовано про роботу установ, які надають фізкультурно-спортивні послуги неповносправним.

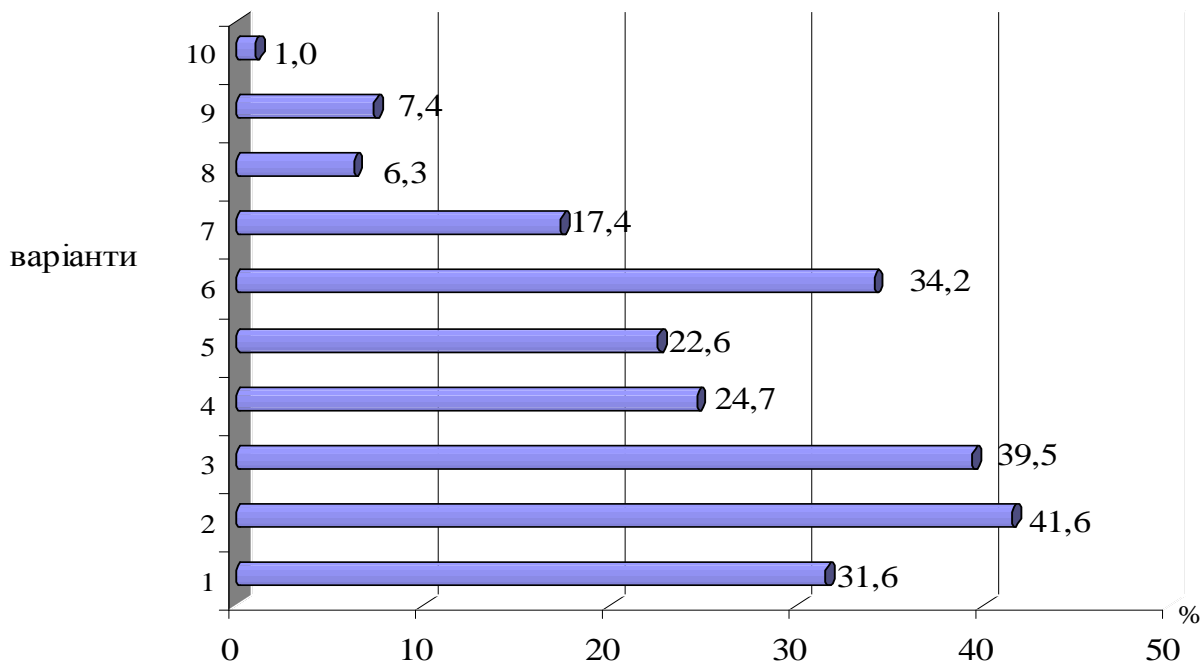

Рис. 3. Основні причини, що спонукали неповносправних розпочати тренування:

1 – запрошення працівників фізкультурно-спортивного закладу; 2 – приклад друзів; 3 – можливість і потреба в спілкуванні; 4 – поліпшення стану здоров'я; 5 – поради батьків; 6 – проблеми із здоров'ям; 7 – поради лікаря; 8 – соціальна адаптація; 9 – користь від рухової активності; 10 – прагнення до високого спортивного результату

З'ясовано також, що неповносправні обізнані в питаннях дотримання здорового способу життя, адже для цієї категорії осіб це життєво необхідна умова. Про це ствердно відповіли 73,7 % респондентів. Подальші дослідження виявили, що, незважаючи на декларування здорового способу життя, більшість із них не завжди його дотримується. Таким чином, соціальні настанови на ведення здорового способу життя повинні бути більш пріоритетними в роботі тренера з неповносправними.

Більшість неповносправних (93,2 % осіб) дали ствердну відповідь про здійснення просвітницько-пропагандистської діяльності в закладі, де вони займаються. Лише 6,8 % респондентів її заперечили.

Аналіз форм пропаганди фізкультурних занять, які використовуються для цього контингенту, показав, що більшість респондентів (76,8 %) відзначили про проведення бесід та 58,9 % – наголосили на наявності в закладі інформаційних стендів. Наявність стінної газети та проведення лекцій зазначили 47,9 % та 46,3 % респондентів відповідно. Лише 6,3 % неповносправних зауважили, що в закладі є тематичні виставки. Фотоальбоми, диспути та плакати використовуються в місцях занять за свідченням 6,3 %, 5,8 % та 3,7 % осіб із особливими потребами відповідно. Важко відповісти на це запитання було 2,1 % неповносправним.

Оцінювання пропагандистської діяльності в закладах, де займаються неповносправні, показало, що тільки по 0,5 % респондентів відзначили її як «відмінну» або «незадовільну». Більшість же інвалідів (58,5 %) надали їй «добру» і 32,1 % – «задовільну» оцінку. Не змогли відповісти на питання 8,4 % опитаних (рис. 4).

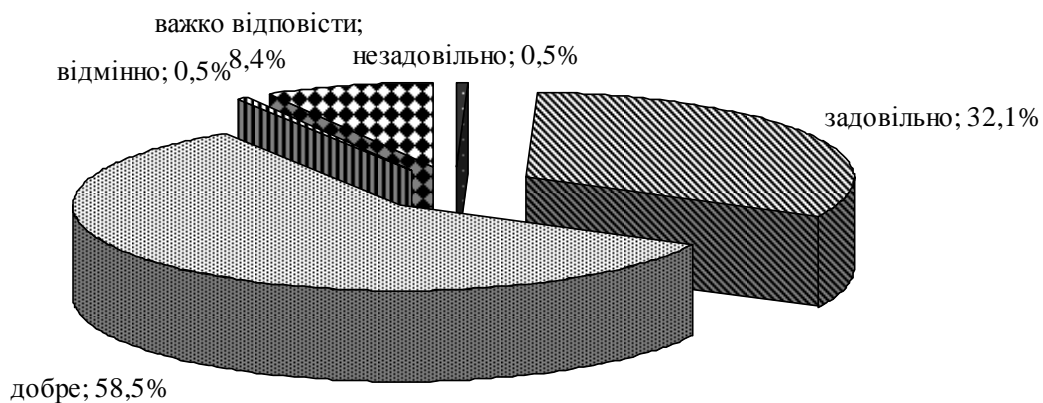

Рис. 4. Оцінювання пропагандистської діяльності в місцях занять

Отже, опитування свідчить про наявність проведення просвітницько-пропагандистської діяльності в місцях фізкультурно-оздоровчих занять, яка має лише формальний характер. Виявлено резерви для формування мотивації неповносправних до фізкультурно-спортивних занять та стійкої потреби й життєвої необхідності у веденні здорового способу життя.

Окрім того, для визначення ролі ЗМІ у просвітницько-пропагандистській діяльності провели контент-аналіз змісту публікацій (статей) у річних випусках газет Закарпатської області, де висвітлювалися матеріали фізкультурно-спортивної тематики для інвалідів. Загалом було проаналізовано 925 номерів газет. За одиницю рахунку було обрано кількість публікацій та площа їх у сантиметрах квадратних.

З'ясовано, що площа публікацій за рік на фізкультурно-спортивну тематику коливається в межах від 320 см² до 4223 см² у 2009 році; від 353 см² до 3695 см² у 2010 році та від 550 см² до 3734 см² у 2011 році. Загальна кількість публікації за три роки становила 84 статті. Виявлено переважну кількість публікацій (49 статей загальною площею статей 20835 см²), що висвітлюють результати участі неповносправних у фізкультурно-спортивних заходах. Тоді як на оголошення про проведення змагань чи фізкультурно-спортивних заходів припадає 14 статей; на рубрики про аналіз загальних проблем неповносправних – 11 публікацій та на підсумки тижневих подій у спорті – 10 публікацій.

Загалом установлено недостатню кількість публікацій для інвалідів на шпальтах газет Закарпатської області щодо висвітлення матеріалів

інформаційно-пропагандистського змісту для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять. Таким чином, роль ЗМІ у просвітницькій роботі серед неповносправних є недостатньо активною. Потребує збільшення не лише кількості тематичних публікацій, а і їхня площа. Саме тому є потреба в активізації співпраці ЗМІ з організаціями сфери фізичного виховання та спорту.

Отримані результати дослідження підтвердили потребу вдосконалення роботи із залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять через проведення ефективної просвітницько-пропагандистської діяльності організаціями сфери фізичного виховання та спорту.

У зв'язку з цим, ми сформували групу експертів – керівників фізкультурно-спортивних організацій, які працюють з інвалідами. За спеціально розробленим опитувальним листком визначалися джерела інформованості експертів. Оцінка узгодженості думок експертів визначалася за величиною коефіцієнта конкордації Кендела. Проведене оцінювання узгодженості думок експертів дозволило визнати результати експертного оцінювання достовірними, що підтверджувалося відповідним коефіцієнтом конкордації ($W > 0,926$), тому узагальнена думка експертів приймалась як раціональне вирішення проблеми.

Була підтверджена доцільність розробки організаційної моделі просвітницько-пропагандистської діяльності установ сфери фізичного виховання і спорту для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять. Також з'ясовано, що модель, яка формується, повинна забезпечити координацію та взаємозв'язок установ фізкультурно-спортивного спрямування, адресність цілей та завдань діяльності для конкретних організацій, наявність основних функцій управління та взаємопов'язаних заходів.

Установлено організації, у компетенції яких знаходиться зазначена діяльність, і складено перелік її видів, що виконуються в рамках просвітницько-пропагандистської роботи. Так, кожна з організацій сфери фізичного виховання і спорту у своїй роботі передбачає проведення інформаційно-пропагандистської діяльності та вирішення її окремих завдань. Загалом, як свідчать отримані результати дослідження, інформаційно-пропагандистська діяльність зводиться до організації та проведення масових фізкультурно-спортивних заходів, проте не виконуються усі принципи та етапи її проведення. Діяльність повинна бути спрямована на збільшення кількості залучених осіб до фізкультурно-спортивних занять, серед яких мають бути і неповносправні.

Тому ми вважаємо, що для ефективного вирішення цього питання слід залучити до співпраці усі наявні громадські та державні організації, в компетенції яких є робота з неповносправними. Важливе місце серед організацій сфери фізичного виховання і спорту, які залучають неповносправних до рухової активності, повинні посідати обласні ЦФКІС

інвалідів «Інваспорт». Саме ці організації, з нашої точки зору, повинні бути координатором співпраці всіх зацікавлених установ з іншими.

Запропонована модель, горизонт упровадження якої становить 5 років, містить схему взаємодії фізкультурно-спортивних організацій та програму їхньої інформаційно-пропагандистської діяльності (рис. 5).

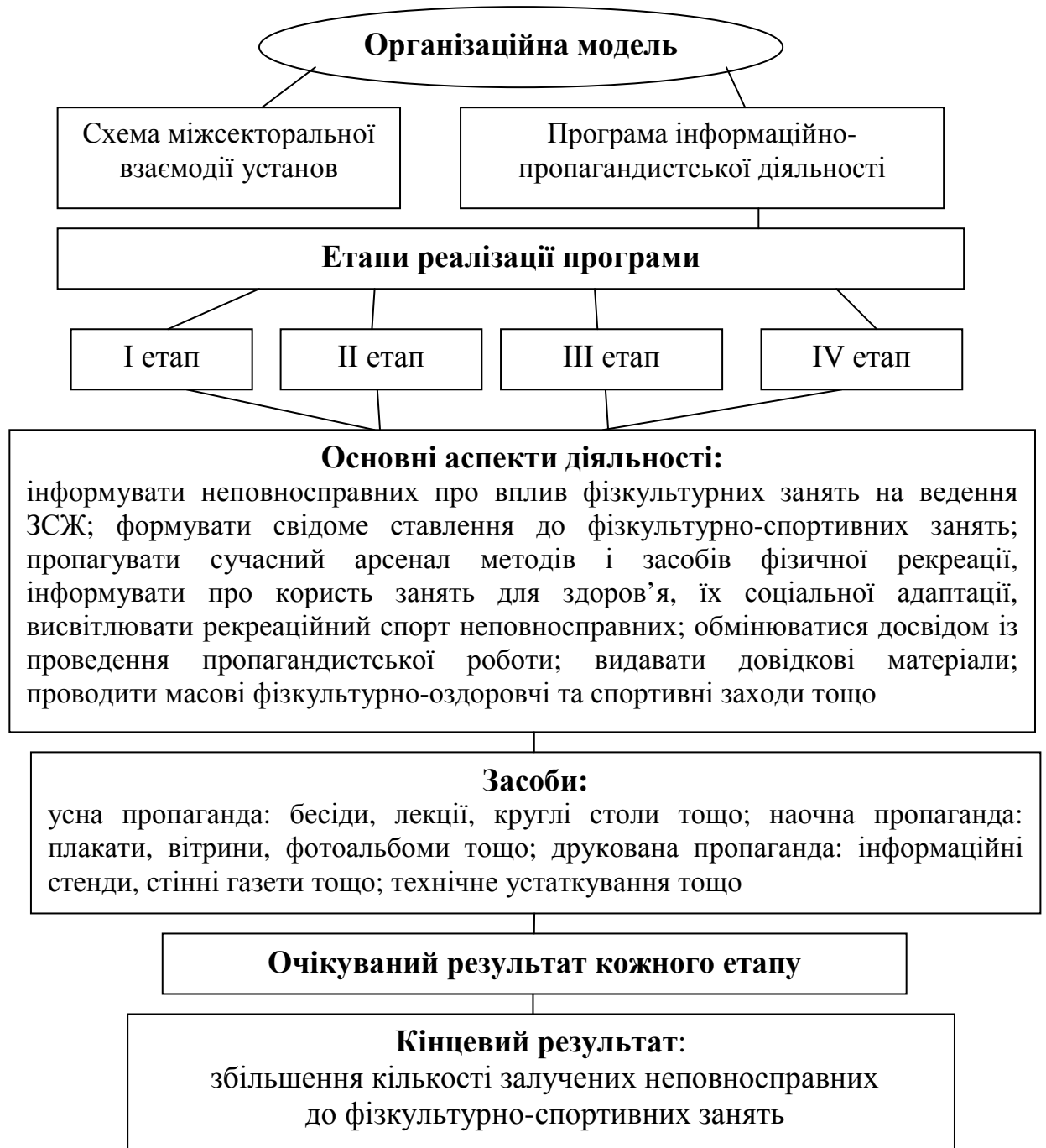

Рис. 5. Блок-схема моделі просвітницько-пропагандистської діяльності

Програма передбачає основні вимоги до діяльності, перелік виконавців, засоби їх реалізації та очікуваний результат. Вимоги, що висуваються до діяльності організацій, та засоби визначено відповідно до етапів проведення пропагандистської роботи: I етап – переконання в необхідності фізкультурних занять; II етап – підвищення рівня фізкультурної грамотності; III етап – залучення до регулярних фізкультурно-спортивних занять; IV етап – підтримка, подальше підвищення фізкультурної активності та ефективності фізкультурно-спортивних занять.

Для встановлення проектної ефективності розробленої організаційної моделі просвітницько-пропагандистської діяльності установ сфери фізичного виховання та спорту для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять проводилося експертне оцінювання, яке виявило достатньо високий прогнозований рівень її ефективності.

Розроблену організаційну модель, яку схвально оцінили експерти, впроваджено в роботу 9 обласних центрів з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт», про що свідчать відповідні акти впровадження.

У п'ятому розділі «**Аналіз та узагальнення результатів дослідження**» підводяться підсумки проведеного дослідження. Отримані результати підтверджують і розширюють наукові погляди про шляхи вирішення проблеми просвітницько-пропагандистської діяльності в організаціях сфери фізичного виховання і спорту, яка спрямована на залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять. Отже, у дослідженні отримано три групи даних.

Підтверджено що пріоритетним аспектом у діяльності мережі ЦФЗН «Спорт для всіх» є проведення спортивно-масових заходів (О. М. Жданова, Т. Господарчук, 2008; О. М. Жданова, 2010); потребу інформаційно-пропагандистської діяльності в залученні населення до фізкультурно-спортивних занять (Н. Я. Тарасюк, 2001; О. М. Жданова, Л. Я. Чеховська, Н. В. Городній, 2010); інформацію щодо вирішення проблеми соціалізації неповносправних через залучення їх до систематичної рухової активності (М. В. Перфільєва, 2009).

Доповнено наукову інформацію про потребу активізації роботи ЦФЗН «Спорт для всіх» для залучення населення, зокрема неповносправних, до рухової активності (М. В. Дутчак, 2007); дієве залучення населення до регулярних фізкультурно-оздоровчих занять організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості у співпраці з іншими установами (Н. В. Городній, Т. Господарчук, 2008; О. М. Жданова, Л. Я. Чеховська, І. Б. Грибовська, Т. Господарчук, 2008; Л. Я. Чеховська, О. М. Жданова, М. В. Данилевич, І. Б. Грибовська, 2011); аспекти діяльності ВЦФЗН «Спорт для всіх» щодо роботи для активізації фізкультурно-оздоровчої діяльності населення (Л. В. Волков, 2004; Т. Айян, 2008; О. М. Жданова, Л. Я. Чеховська, І. Б. Грибовська, Н. В. Городній, 2008; М. В. Дутчак, 2010); шляхи підвищення ефективності просвітницько-пропагандистської діяльності фізкультурних організацій щодо залучення населення до фізкультурно-

спортивних занять (В. Г. Осінчук, 1994; Н. Я. Тарасюк, 2003); рівень фізкультурної освіченості неповносправних (О. М. Стасюк, 2009); основні джерела інформування неповносправних щодо можливості фізкультурно-спортивних занять (О. М. Стасюк, В. І. Франчук, 2008; О. М. Стасюк, 2009); аналіз матеріалів на фізкультурно-спортивну тематику на шпальтах газет (Т. А. Єфименко, І. В. Котова, 1997; О. М. Жданова, Н. Я. Тарасюк, 2000; Г. Белова, І. В. Котова, О. Пилипчик, 2002).

Уперше вивчено особливості планування, зміст і кількісні показники просвітницько-пропагандистської діяльності ЗОЦФКІС інвалідів «Інваспорт»; проведено аналіз форм звітності Всеукраїнського та обласних ЦФЗН «Спорт для всіх» з питань проведення ними роботи інформаційно-пропагандистського змісту; встановлено причини, що зумовили неповносправних розпочати тренування; визначено роль ЗМІ у просвітницько-пропагандистській діяльності неповносправних та проведено контент-аналіз публікацій для неповносправних; розроблено організаційну модель просвітницько-пропагандистської діяльності установ сфери фізичного виховання і спорту, спрямовану на залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять, яка містить схему міжсекторальної взаємодії організацій та програму їхньої інформаційно-пропагандистської діяльності; доповнено зміст окремих базових дисциплін навчальних планів вищих навчальних закладів.

ВИСНОВКИ

1. Проведені науковцями дослідження свідчать, що рівень залучення населення України, у тому числі і неповносправних, до фізкультурно-спортивної активності є невисоким. Зокрема, лише 1 % загальної кількості інвалідів охоплено всіма формами фізкультурно-оздоровчої роботи. Саме тому є необхідність в удосконаленні організації просвітницько-пропагандистської діяльності, яка за твердженням фахівців, вважається одним із сучасних та ефективних засобів їхньої соціалізації.

2. Зміст просвітницько-пропагандистської роботи вивчався з використанням комплексного підходу, тому результати аналізу дали змогу дослідити місце названого аспекту в планах діяльності керівної організації, роботі тренерів, які працюють із неповносправними, та відповідях самих неповносправних щодо її змісту. Так, у планах роботи Закарпатського обласного центру з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт» упродовж трьох років на просвітницько-пропагандистську роботу припадало відповідно 1,1 %; 5,6 % та 2,7 %. Слід зазначити, що це – найменші обсяги порівняно з всіма іншими аспектами діяльності, які плануються.

Усі тренери підтвердили наявність інформаційних матеріалів у місцях занять. Однак вивчення недоліків названих матеріалів показало, що 21,0 % тренерів зазначили недостатню якість їх оформлення (неяскравість, малі розміри тексту та шрифтів), ще 7,9 % – невдале місце розташування, а по

5,3 % тренерів вказали на нецікавість інформації та її незрозумілість. Важко було їх назвати 60,5 % респондентів.

Інваліди-респонденти назвали форми просвітницько-пропагандистської роботи, які використовуються: 76,8 % відзначили проведення бесід; 58,9% – підтвердили наявність у закладах інформаційних стендів; 47,9 % – стінної газети; 46,3 % – читання лекцій; 6,3 % осіб – наявність у закладі тематичних виставок; ще 6,3 %, 5,8 % та 3,7 % опитаних відповідно назвали – фотоальбоми, диспути та плакати.

Таким чином, ми встановили наявність просвітницької роботи лише з уже залученими до фізкультурно-спортивних занять неповносправними і відсутність впливу на потенційних їх учасників.

3. Вивчення специфіки ціннісних орієнтацій і соціальних настанов на фізкультурно-спортивну діяльність виявило, що для 41,6 % неповносправних вагомим був приклад їхніх друзів. Приблизно таку ж кількість осіб (39,5 %) привабила можливість спілкування під час фізкультурно-спортивних занять. Дієвим мотиватором є і запрошення до участі в заняттях із боку працівників фізкультурно-спортивного закладу, про що зазначили 31,6 % неповносправних, а 34,2 % неповносправних зазначили, що потребу в заняттях зумовили проблеми зі здоров'ям. Бажання поліпшити стан здоров'я мали 24,7 % респондентів, а 22,6 % осіб – скористалися порадами батьків; 17,4 % – спонукали поради лікаря, а 7,4 % – наголосили на користі від рухової активності. Тільки 6,3 % неповносправних зазначило бажання краще пристосуватися до умов життя, а 1,0 % – прагнення до високого спортивного результату.

4. Визначено фактори впливу на формування в неповносправних стійкої зацікавленості до систематичних занять. Так, більшість тренерів (84,2 %) називають важливим фактором впливу рівень кваліфікації тренерських кадрів. Високий рівень кваліфікації здатен позитивно впливати на формування мотивації. Можливість у спілкуванні виокремлюють 63,2 % тренерів. Велику роль, на думку 52,6 % осіб, відіграє поширення позитивної інформації особами, які вже займаються. Сучасне та ефективне обладнання приваблює неповносправних до фізкультурних занять на думку також 52,6 % респондентів. На жаль, лише 15,8 % респондентів вважають, що наявність достатньої інформації про фізкультурно-оздоровчі та спортивні заняття також сприяє залученню неповносправних до занять, а 10,5 % осіб наголошують на важливості репутації та престижу спортивного закладу.

5. Виявлено недостатній вплив засобів масової інформації (газети, радіо, телебачення) у пропаганді фізкультурно-спортивних занять серед неповносправних, який тренери загалом назвали пасивним. На думку 23,7 % респондентів, відповідної інформації в засобах масової інформації достатньо; 34,2 % опитаних наголосили на недостатньому обсязі матеріалів, а на думку 39,5 % респондентів – їх украй мало. На жаль, важко було відповісти 2,6 % респондентів.

З'ясовано, що в матеріалах, які подаються у ЗМІ, бажаною, на думку тренерів, є інформація про видатних спортсменів (60,5 % відповідей); результати змагань (57,9 % відповідей); змагання, які проводитимуться серед неповносправних (47,4 % відповідей). На думку 34,3 % тренерів, необхідно висвітлювати матеріали про користь занять для здоров'я. Тільки 26,3 % наголосило на необхідності інформації про умови проведення навчально-тренувальних занять (сучасне обладнання, спеціальні пристосування, кваліфікація персоналу). Формування потреби в дотриманні здорового способу життя повинно відобразитися у ЗМІ на думку 23,7 % тренерів. Про користь занять для соціальної адаптації неповносправних зазначає лише 18,4 % респондентів. Тільки 5,3 % та 2,6 % тренерів відповідно відзначили важливість поширення інформації про заняття спортом та рекреаційний спорт неповносправних.

Самі ж тренери контактують зі ЗМІ періодично (23,7 %); постійно (13,2 %); дуже рідко (50,0 %), а 13,1 % – ніколи не зверталися до засобів масової інформації.

6. Вивчення обсягів та тематики просвітницько-пропагандистських матеріалів, які друкувалися на шпальтах популярних у Закарпатській області річних випусків газет, показало, що їх є вкрай мало. З'ясовано, що переважають публікації з висвітлення результатів участі неповносправних у фізкультурно-спортивних заходах, упродовж трьох років таких газетних публікацій з'явилося 49, загальною площею статей 20835 см². За частотою розміщення на другому місці знаходяться повідомлення про проведення заходів змагальної спрямованості за участю інвалідів. Таких публікацій загалом надруковано 14, загальною площею 833 см².

З'ясовано, що на шпальтах газет розміщується недостатня кількість інформації, щодо пропагандистсько-просвітницьких тем, які мають на меті залучення людей із особливими потребами до систематичних фізкультурно-спортивних занять. Отже, роль засобів масової інформації у просвітницькій роботі серед неповносправних є недостатньо активною. Потребує збільшення кількості тематичних публікацій та їхня площа.

7. Запропонована організаційна модель просвітницько-пропагандистської діяльності установ сфери фізичного виховання і спорту для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять, горизонт упровадження якої – 5 років, містить схему взаємодії фізкультурно-спортивних організацій та програму їхньої інформаційно-пропагандистської діяльності, яка передбачає вимоги до діяльності організацій, перелік виконавців, засоби їхньої реалізації та очікуваний результат. Вимоги до діяльності та засоби визначено відповідно до таких етапів проведення пропагандистської роботи: I етап – переконання в необхідності фізкультурних занять; II етап – підвищення рівня фізкультурної грамотності; III етап – залучення до регулярних фізкультурно-спортивних занять; IV етап – підтримка, подальше підвищення фізкультурної активності та ефективності

фізкультурно-спортивних занять. Експертне оцінювання запропонованої моделі встановило достатньо високий прогнозований рівень її ефективності.

Перспектива подальших досліджень проблематики полягатиме у визначенні ефективності запропонованої організаційної моделі впродовж послідовної реалізації етапів програми та активної взаємодії організацій фізичного виховання і спорту.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

а) публікації у наукових фахових виданнях України:

1. Семаль Н. Просвітницько-пропагандистська діяльність з питань залучення різних верств населення до фізкультурно-оздоровчих занять / Наталія Семаль // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури і спорту. – Л., 2010. – Вип. 14, т. 2. – С. 215–219.

2. Жданова О. Оцінювання інформаційно-пропагандистської діяльності центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» / Ольга Жданова, Ірина Грибовська, Наталія Семаль // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. – Л., 2011. – Вип. 15, т. 4. – С. 37–42. *Дисертантові належить статистичне опрацювання звітних документів та результатів дослідження.*

3. Семаль Н. Ставлення неповносправних до фізкультурно-спортивної діяльності / Наталія Семаль // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – К., 2011. – Вип. 13. – С. 560–563.

4. Семаль Н. Шляхи залучення неповносправних до фізкультурно-спортивної діяльності / Наталія Семаль, Ірина Грибовська, Галина Маланчук // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2011. – № 4. – С. 222–226. *Дисертантові належать дані анкетування, їх статистичне опрацювання та опис результатів.*

5. Семаль Н. Використання просвітницько-пропагандистської діяльності для неповносправних до фізкультурно-спортивної діяльності / Наталія Семаль // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. – Л., 2012. – Вип. 16, т. 4. – С. 131–135.

6. Семаль Н. Пропаганда фізкультурно-спортивних занять для неповносправних у засобах масової інформації / Наталія Семаль // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. – Л., 2013. – Вип. 17, т. 4. – С. 170–174.

7. Семаль Н. Засоби масової інформації у пропаганді фізкультурно-спортивних занять для неповносправних / Наталія Семаль, Ірина Грибовська // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – К., 2013. – Т. 2. – Вип. 7 (33). – С. 213–222. *Дисертантові належать визначення обсягу і спрямованості матеріалів на шпальтах газет та опис результатів.*

б) публікації в інших виданнях:

1. Семаль Н. Проблеми залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять / Наталія Семаль // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали VII Всеукр. науково-практ. конф. – Л. : ЛДУФК, 2010. – С. 278 –279.

2. Організація діяльності закладів сфери фізичного виховання і спорту по залученню неповносправних до рухової активності / Наталія Семаль, Ольга Жданова, Ірина Грибовська, Любов Чеховська // Стратегічне управління розвитком галузі «Фізична культура і спорт» : матеріали I Регіон. наук.-практ. інтернет-конф. – ХДАФК, 2012. – С. 19 –21. *Дисертантові належить розробка моделі взаємодії організацій сфери фізичного виховання і спорту.*

3. Семаль Н. Характеристика моделі інформаційно-пропагандистської діяльності організацій сфери фізичного виховання та спорту для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять / Наталія Семаль, Ірина Грибовська, Віталій Грибовський // Теорія та методика фізичного виховання. – 2012. – № 9. – С. 42–45. *Дисертантові належить розробка моделі.*

АНОТАЦІЇ

Семаль Н. В. Організація просвітницько-пропагандистської діяльності для залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту зі спеціальності 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. – Львівський державний університет фізичної культури, Львів, 2014.

Дисертаційну роботу присвячено удосконаленню організації просвітницько-пропагандистської діяльності установ сфери фізичного виховання і спорту.

Визначено особливості планування, зміст та кількісні показники просвітницько-пропагандистської діяльності в роботі організацій сфери фізичного виховання і спорту. З'ясовано роль засобів масової інформації в залученні неповносправних до фізкультурно-спортивних занять; рівень фізкультурної освіченості неповносправних та шляхи їх залучення до рухової активності. Вивчено вплив просвітницько-пропагандистської діяльності організацій сфери фізичного виховання і спорту на процес залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять. Доведено дієвість запропонованої моделі та потребу в активізації просвітницької роботи, яка спрямована на переконання неповносправних у потребі фізкультурно-спортивних занять.

Ключові слова: неповносправні, просвітницько-пропагандистська діяльність, фізкультурно-спортивні заняття.

Семаль Н. В. Организация просветительско-пропагандистской деятельности для привлечения инвалидов к физкультурно-спортивным занятиям. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по физическому воспитанию и спорту по специальности 24.00.02 – физическая культура, физическое воспитание разных групп населения. – Львовский государственный университет физической культуры, Львов, 2014.

Диссертационная работа содержит анализ особенностей планирования, содержания и количественных показателей просветительско-пропагандистской деятельности в работе организаций сферы физического воспитания и спорта.

Исследования проводились на базе организаций и учреждений сферы физического воспитания и спорта Закарпатской области.

Объект исследования – деятельность организаций сферы физического воспитания и спорта по привлечению населения к физкультурно-спортивным занятиям.

Предмет исследования – просветительско-пропагандистская деятельность организаций для привлечения инвалидов к физкультурно-спортивным занятиям.

Цель исследования – усовершенствование организации просветительско-пропагандистской деятельности учреждений сферы физического воспитания и спорта для привлечения инвалидов к физкультурно-спортивным занятиям.

Научная новизна: впервые разработана организационная модель просветительско-пропагандистской деятельности учреждений сферы физического воспитания и спорта по привлечению инвалидов к физкультурно-спортивным занятиям. Впервые выявлены особенности планирования, содержания и количественные показатели просветительско-пропагандистской деятельности в работе организаций специальной компетенции. Впервые выявлена роль средств массовой информации в просветительско-пропагандистской деятельности для привлечения инвалидов к физкультурно-спортивным занятиям.

В первом разделе проанализированы и обобщены научные труды по проблеме исследования. Во втором разделе описаны использованные научные методы, организация исследования, этапы его проведения. В третьем разделе проведен системный анализ планов работы организаций физического воспитания и спорта по проведению информационно-просветительской деятельности, которая направлена на привлечение инвалидов к двигательной активности. Результаты свидетельствуют об их недостаточной работе по изложенному выше вопросу. Изучалось мнение тренеров-преподавателей по вопросам привлечения ими инвалидов к занятиям. В четвертом разделе проанализированы причины, которые побудили инвалидов начать тренироваться, выяснен уровень их физкультурной образованности. Выявлена потребность в активизации

просветительно-пропагандистской деятельности организаций сферы физического воспитания и спорта с целью привлечения инвалидов к физкультурно-спортивным занятиям. Установлено недостаточное участие средств массовой информации в процессе привлечения инвалидов к физкультурно-спортивным занятиям. Проведен контент-анализ публикаций на страницах газет, которые содержат информацию для инвалидов.

Проведенные исследования дали возможность предложить организационную модель просветительно-пропагандистской деятельности учреждений сферы физического воспитания и спорта для привлечения инвалидов к физкультурно-спортивным занятиям, которая содержит схему взаимодействия физкультурно-спортивных организаций и программу их информационно-пропагандистской деятельности. Экспертная оценка модели установила достаточно высокий прогнозируемый уровень ее эффективности. Она внедрена в работу 9 областных центров по физической культуре и спорту инвалидов «Инваспорт».

В пятом разделе представлены обобщенные результаты исследования. Дополнены и расширены результаты исследований про пути повышения эффективности просветительно-пропагандистской деятельности физкультурных организаций, которая направлена на привлечение инвалидов к физкультурно-спортивным занятиям.

Ключевые слова: инвалиды, просветительно-пропагандистская деятельность, физкультурно-спортивные занятия.

Semal N. Organization of educational and outreach activities to attract disabled to physical education and sports. – Manuscript.

Dissertation to obtain the degree of Candidate of Sciences in Physical Education and Sport in specialty 24.00.02 – physical culture, physical education of different groups of people. – Lviv State University of Physical Culture, Lviv, 2014.

The thesis is devoted to the improvement of education and outreach activities of agencies in the field of physical education and sport.

The specificity of the planning, content and quantitative indices of organization and outreach activities in the field of physical education and sport has been defined. The role of the media in drawing disabled to sports and sports activities has been found as well as the level of physical education of disabled and methods of their involvement in physical activity. The influence of education and outreach activities of organizations in the field of physical education and sports upon the process of bringing up disabled towards physical education and sport has been studied. The validity of the proposed model has been proved and the necessity of intensification of educational activities, aimed at disabled belief in the necessity of physical education and sport activities.

Key words: disabled, education and outreach, sports and physical education activities.